

Buurt Energie Systeem Hoogkamp - brochure

Voorbeeld

Dit document betreft de brochure van het BES-project in Hoogkamp, Arnhem. Het betreft een uitgebreide brochure die verspreid is nadat al eerder informatie in een grote folder is verspreid. Het vertelt o.a. over de voortgang van het onderzoek, de uitslag van een enquête en interviews met buurtbewoners. Het is een voorbeeld van hoe vervolgc communicatie in de buurt er uit kan zien.

Buurt Energie Systeem Hoogkamp

Nieuwsbrief februari 2022

Beste bewoner van de Hoogkamp

In deze nieuwsbrief willen we u informeren over de voortgang van het Buurt Energie Systeem (BES). In september 2021 kreeg u al een brochure in de bus over de start van het onderzoek. Deze is ook online te bekijken op www.hoogkampenergie.nl. De nieuwsbrief die u nu in uw handen heeft wordt de eerste in een reeks nieuwsbrieven.

In oktober 2021 was er een buurtbijeenkomst waarin we de buurt bijpraatten over de resultaten tot dan toe. Een verslag hiervan is ook te vinden op de website van Hoogkamp Energie. Daarna volgde een enquête waar velen van u op reageerden.

In deze nieuwsbrief praten we u bij over de voortgang. Hieronder vindt u de volgende informatie:

1. De uitslag van de enquête
2. Voortgang zoektocht locatie BES in de buurt
3. Lopende acties en planning

Het onderzoek naar de haalbaarheid van het BES gebeurt in samenwerking met Alliander, gemeente Arnhem en de Werkgroep Hoogkamp Energie.

Reageren op deze nieuwsbrief kan via hoogkampenergie@gmail.com. Via dit adres kunt u zich ook opgeven als vrijwilliger bij Hoogkamp Energie.

Organogram

Gemeente Arnhem, Alliander en Hoogkamp Energie hebben een kernteam ingesteld, dat zorgdraagt voor de haalbaarheidsonderzoek naar het Buurt Energie Systeem. Het gaat hierbij om de techniek, de ruimtelijke inpassing, de financiering, de beheersvorm en het draagvlak onder de bewoners. Hiervoor zijn vier werkgroepen gevormd die elk een deel voor hun rekening nemen. Op niveau van visie, strategie en algemene voortgang is een strategiegroep gevormd, met van elke partij één vertegenwoordiger. Om alle partijen

scherp te houden, organiseren we van tijd tot tijd klankbordsessies met bewoners. Via de enquête hebben 23 mensen zich hiervoor opgegeven en een eerste leerzame bijeenkomst heeft op 10 september plaatsgevonden. Wilt u een volgende keer meedoen? Mail dan naar hoogkampenergie@gmail.com.

Rolof van Hövell - Hoogkamp Energie
Paul van Hoof - Gemeente Arnhem
Pallas Agterberg - Alliander

Strategiegroep

Partners

Werkgroep
Hoogkamp
Energie

Gemeente
Arnhem

Alliander

Kernteam

Herman Velvis,
Hans Leibbrand &
Paul Vlaar

Gerda Dreise &
Berlinda Berends

Joshua van der Beek
& Maxje van der
Heijden

Werkgroepen

Werkgroep Proces in de buurt

Gerda Dreise, Maxje van der Heijden en
Paul Vlaar

Werkgroep Techniek

Fried Hoenderboom, Hans Leibbrand,
Herman Velvis, Joshua van der Beek, Rogier
Brendsen, Sennen Haggenburg

Werkgroep Buurtcoöperatie, organisatie en financiering

Maxje van der Heijden, Bert Driessen, Doka
Sweere en André Verbrugge

Werkgroep Isolatie

Gert Verkade en Fried Hoenderboom

Figuur 1: Organogram

Uitslag enquête

Eind oktober 2021 heeft u de kans gekregen om mee te doen aan een enquête over de verduurzaming van de Hoogkamp en het BES. Doel was om meer inzicht te krijgen in hoeverre u en uw burens al maatregelen hebben genomen in huis en hoe u momenteel denkt over het BES. Het volledige rapport van de gemeente, en de antwoorden op de open vragen zijn te lezen op www.hoogkampenergie.nl.

Opkomst

De respons van 22% (165 reacties) wordt door de afdeling Onderzoek & Statistiek van de gemeente Arnhem bovengemiddeld genoemd voor dit soort enquêtes.

In de ogen van werkgroep Hoogkamp Energie is de respons wat aan de lage kant, maar voor het huidige doel: ophalen van meningen, ideeën, zorgen en bezwaren van bewoners, geeft de enquête een rijke opbrengst. De helft van de respondenten viel in de categorie 46 tot 65 jaar. 20% was jonger en 27% was ouder. Het

valt op dat we de doelgroep 'jonge ouders met kinderen' in verhouding nog weinig bereiken.

Isolatie en besparende maatregelen

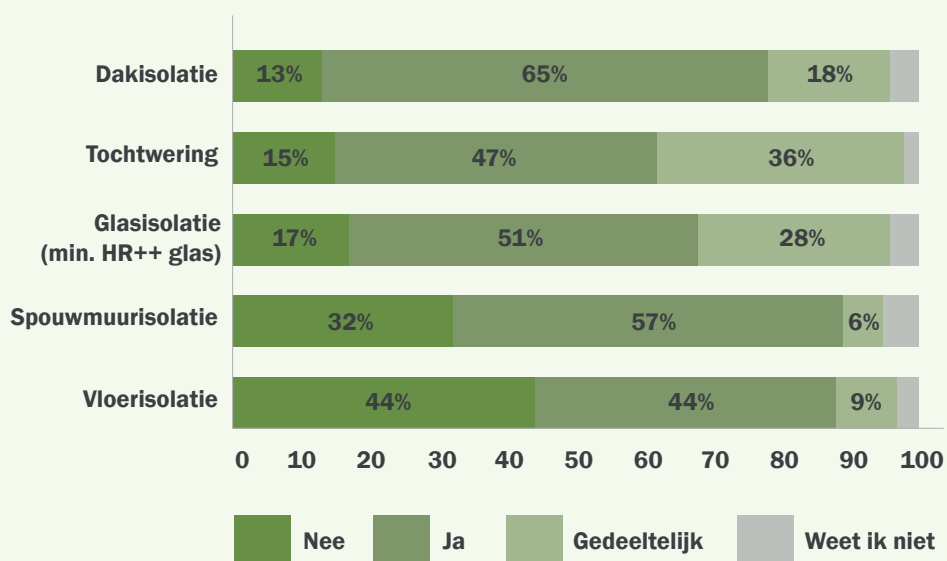
- De meeste respondenten geven aan (gedeeltelijk) dakisolatie (83%), tochtwering (83%) en glisolatie (79%) te hebben aangebracht. Ook geven veel mensen aan (gedeeltelijk) spouwmuurisolatie (63%) en vloerverwarming (53%) te hebben. Uit de enquête is niet af te leiden wat de leeftijd en de kwaliteit van de isolatiemaatregelen is. Hiervoor zijn aanvullende woningschouwingen gepland.
- Van de respondenten is 39% van plan om hun woning verder te verduurzamen en nog eens 46% is dit misschien van plan. Belangrijkste redenen zijn tegengaan van klimaatverandering, een lagere energierekening en meer comfort in de woning. Voor de werkgroep Hoogkamp Energie geeft dit uitstekende

aanknopingspunten om de komende jaren intensief in te zetten op energiebesparing. Hiermee kan het totale energieverbruik in de wijk verder omlaag gebracht worden, zodat ook een collectief warmtesysteem geoptimaliseerd kan worden.

- Van de 15% respondenten die niet willen verduurzamen geeft 28% aan al voldoende maatregelen genomen te hebben. De rest geeft aan het geld er niet voor te hebben, de terugverdientijd te lang te vinden of andere zaken belangrijker te vinden. Met name voor deze groep is informatie over financiële tegemoetkoming (subsidies, duurzaamheidsleningen, warmtefonds e.d.) noodzakelijk.
- 38% van de respondenten geeft aan zonnepanelen te hebben op hun dak. Ook voor het reduceren van het elektriciteitsgebruik is de potentie dus groot.
- 29% van de respondenten geeft aan elektrisch te koken door middel van een inductiekookplaat.

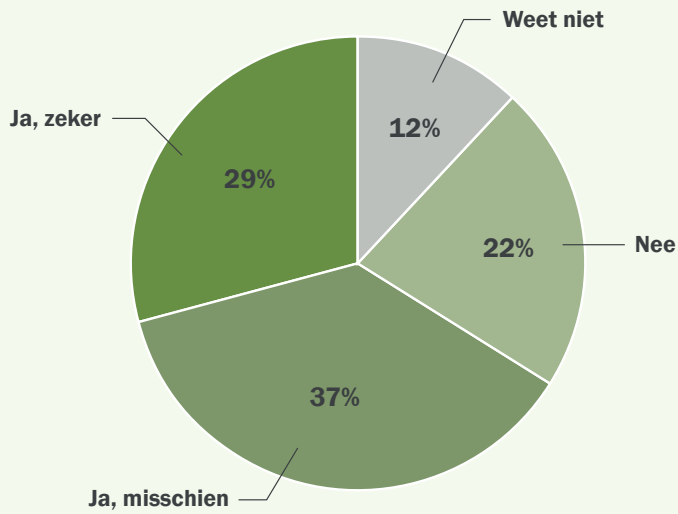
Welke van de onderstaande isolatiemaatregelen zijn in jullie woningen al getroffen?

Oordeel over het BES

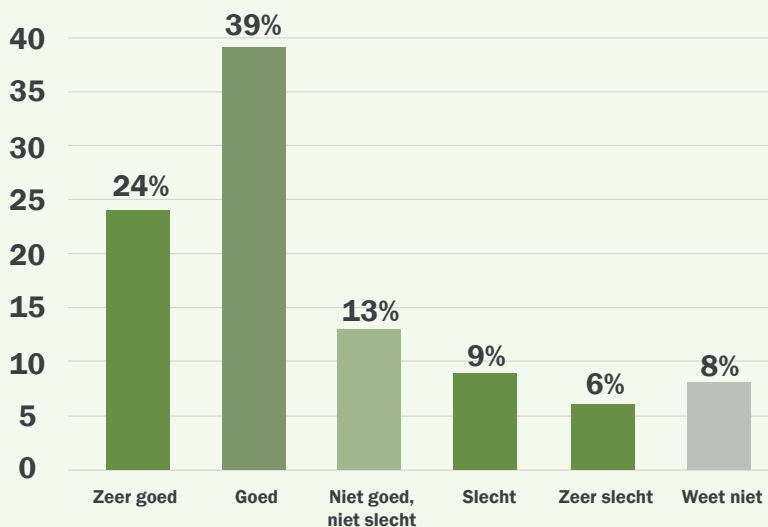
De meeste inwoners van de Hoogkamp verwarmen hun huis momenteel met een CV-ketel (96%). 2% verwarmt met een warmtepomp. 33% van de huishoudens heeft een houtkachel en 11% heeft een gashaard. We vroegen de respondenten wat zij vinden van het BES als eventueel alternatief.

Zou u geïnteresseerd zijn om deel te nemen aan een Buurt Energie Systeem binnen nu en vijf jaar? N=165

- Van de respondenten geeft 63% aan een goede tot zeer goede eerste indruk te hebben van de plannen voor het BES. 13% is neutraal en 15% vindt de plannen slecht tot zeer slecht. 8% weet het niet. Voor het kernteam BES is dit een bemoedigend resultaat.

Wat is uw eerste indruk van dit idee? N=165

- Als belangrijkste voorwaarden voor een BES noemt men de betrouwbaarheid, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid. Verder mag er geen geluidsoverlast worden veroorzaakt, mag het karakter van de wijk niet aangetast worden en willen mensen niet inboeten op comfort. Deze voorwaarden zijn consistent met de uitkomsten van eerdere raadplegingen en zijn harde ontwerpeisen.
- Uit de beantwoording van de vraag naar nadelen van het BES en de open vragen, springen de volgende bezwaren in het oog: een deel van de respondenten is bang dat de eenmalige en maandelijkse kosten te hoog worden en dat de woningen niet warm worden (gezien de verwarmingstemperatuur van 70 °C en de nog jonge techniek die wordt toegepast). Daarnaast wordt de overlast tijdens aanleg of daarna als bezwaar gezien. Een deel van de respondenten zou liever wachten op het beschikbaar komen van nieuwe technieken, zoals bijvoorbeeld waterstof of individuele warmtepompen.

Behoeft koeling

Het merendeel van de bewoners staat neutraal tegenover koeling of vindt dit niet belangrijk. Aangezien koeling in combinatie met een BES bijzonder kostbaar is, is deze uitslag reden om hier verder van af te zien. Bewoners die overwegen om een airco aan te schaffen (10% nu en 25% bij warmere periodes), kunnen hiervoor een individuele oplossing kiezen.

Voorgenomen acties naar aanleiding van enquête

Naar aanleiding van de resultaten van de enquête is het kernteam BES van plan om:

- In te blijven zetten op isolatiemaatregelen en dan met name spouw- en vloerisolatie.
- In te zetten op meer toepassing van zonnepanelen.
- Koeling niet aan te bieden via het BES.
- Een onderzoek te doen naar de minimale eisen waaraan een woning moet voldoen om met 70 graden verwarmd te kunnen worden.
- Een objectieve afweging te laten doen tussen de voorgestelde collectieve oplossing en individuele oplossingen.
- Een onafhankelijke partij een second opinion te laten doen naar het BES, zodra de plannen concreter zijn.

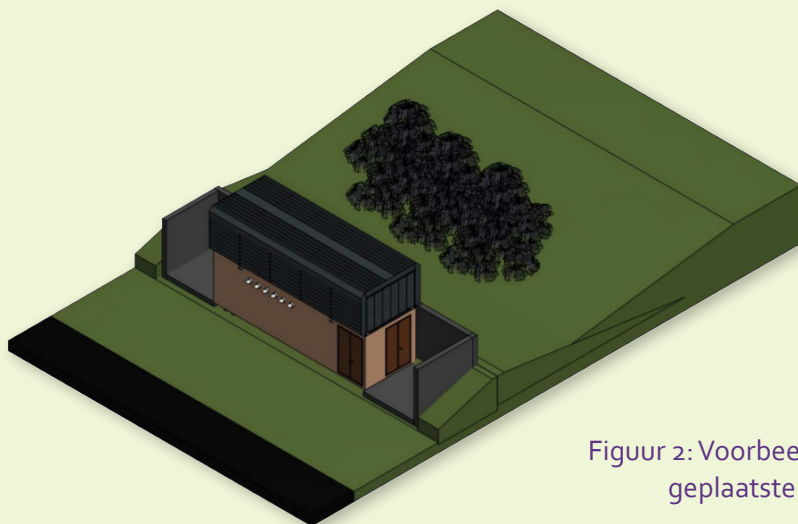

Zoektocht naar locatie voor BES

Om binnen het BES de woningen te voorzien van warmte, is het belangrijk dat er twee, mogelijk drie warmte-opwekunits geplaatst worden in de wijk. De technische werkgroep is afgelopen december in de wijk rondgegaan om tot een eerste lijst van mogelijke locaties te komen, waarbij onder meer rekening is gehouden met de omgeving en afstand (minimaal 24 meter) tot de woningen. Deze langere lijst van potentiële locaties zal in de komende periode, in nauwe afstemming met de gemeente, teruggebracht worden tot enkele voorkeurslocaties. Duidelijk is al wel dat de randen van de wijk, en dan met name aan de kant van de Schelmseweg, de meeste potentie biedt. Om de impact zoveel mogelijk te beperken, zijn we op zoek naar locaties waar woningen zo min mogelijk op uit kijken. Ook kijken we naar de mogelijkheden van een verdiepte plaatsing in het landschap.

Belangrijk kader wat de gemeente daarbij meegeeft, is dat bij de plaatsing van warmte-units gestreefd moet worden naar behoud van groen en dat de keuze ook beargumenteerd moet worden in het kader van aanliggende thema's, zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, cultuur, kunst, ontmoeting... etc. De keuze en inpassing doen we in overleg met de omwonenden.

Met Portaal heeft inmiddels ook een gesprek plaatsgevonden ten aanzien van een mogelijke integratie van de energievoorziening in de nieuwbouw ter plaatse van 'Het Pallet'. Hoewel Portaal graag meedenkt over de mogelijke koppelkansen zien zij hier geen mogelijkheden voor. Alle binnen- en buitenruimten van het beoogde gebouw hebben al een functie toegewezen gekregen.

Figuur 2: Voorbeeld van een verdiept geplaatste warmte unit

Geluiden uit de buurt

We vroegen aan drie bewoners van de Hoogkamp wat hun indruk van het Buurt Energie Systeem onderzoek is. Hieronder een indicatie van wat zij ons vertelde. De volledige interviews kunt u lezen op www.hoogkampenergie.nl

Mijn eerste indruk was 'O...waarom hier?'. Ik heb jarenlang gewerkt in de stadsverwarming en weet wat voor wijken wel en niet geschikt zijn. De Hoogkamp heeft met name jaren '30 huizen, waarvan er veel slecht geïsoleerd zijn. Toen ik hoorde met welke temperatuur het warmtenet gaat werken (een aanvoertemperatuur van 70 graden) werd ik echt sceptisch, omdat het zeer te betwijfelen is of deze woningen dan voldoende verwarmd kunnen worden als het echt koud wordt. Ik maak me daarnaast zorgen over wat het gaat kosten om de minder geïsoleerde huizen geschikt te krijgen voor dit systeem.

Felix Tangelder

Dat we onze huizen moeten isoleren is een no-brainer. Om je huis warm te krijgen gebruik je de warmtepomp. Daar komt meer warmte

uit dan dat je er aan elektriciteit instopt. Dat hete water hoeft natuurlijk niet uit je eigen warmtepomp te komen. Die dingen worden efficiënter als ze groter worden, dus is een collectief systeem veel slimmer. Eigenlijk is dit systeem heel simpel, maar volgens mij is die boodschap nog niet goed geland. Ik sta erg achter een Buurt Energie Systeem, maar er moet veel meer ingezet worden op isolatie.

Patrick Hendriks

Toen Hoogkamp Energie twee jaar geleden begon met het onderzoek naar een alternatief voor aardgas was ik heel positief. Ik zag en zie de noodzaak van het aanpakken van het klimaatprobleem en was enthousiast over een gezamenlijk aanpak met de buurt. Inmiddels zijn we twee jaar verder en zijn er allerlei nieuwe ontwikkelingen op het gebied van energiebesparing en duurzame energiebronnen. Denk bijvoorbeeld aan thuisaccu's voor energieopslag en in de opwekking van groene waterstof direct met zonnecollectoren. Deze ontwikkelingen gaan razendsnel verder. Ik heb vraagtekens bij een collectief systeem voor de Hoogkamp.

Joost Blasweiler

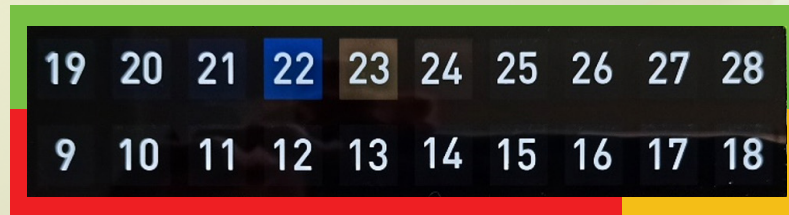
Lopende acties en planning

Op dit moment lopen de volgende acties:

- Warmtewandelingen (winter 2021/2022): eind januari, begin februari is Hoogkamp Energie weer met de warmtecamera de wijk in geweest om warmtelekken op te sporen. Dit moment is tevens gebruikt om met u als bewoner in gesprek te gaan. Bijna 40 huishoudens deden mee.
- Zetmop60 (winter 2021/2022): een landelijke actie waarbij we als Hoogkamp Energie aansluiten (www.zetmop60.nl). De actie heeft als doel de stookkosten te verlagen door de watertemperatuur van de CV-ketel op 60 graden te zetten. Wilt u ook meedoen? Mail dan naar zetmop60@hoogkampenergie.nl. 14 wijkbewoners doen al mee.
- Woningschouwen (winter 2021/2022): Om een beeld te krijgen van de gemiddelde aansluitkosten per woning bij de aanleg van het BES, is het belangrijk om te weten welke technische ingrepen daarvoor in de woningen nodig zijn. Dat gebeurt aan de hand van een woningschouw, waarbij de huidige, technische status van een woning op een aantal vaste punten wordt nagelopen.
- De werkgroep Hoogkamp Energie heeft daarvoor een doorsnee van de verschillende type woningen in de Hoogkamp op een rij gezet en bewoners bereid gevonden om hun deuren open te stellen. Zo kon de werkgroep Techniek, waaronder werknemers van Qirion (werkmaatschappij van Alliander), afgelopen december bij 10 verschillende woningen op bezoek gaan en dit jaar zullen er nog een aantal geschouwd worden. De uitslag wordt in maart van dit jaar verwacht.
- Subsidie aanvraag Proeftuin Aardgasvrije Wijken (maart 2022): op 1 november vorig jaar is door de gemeente de subsidieaanvraag voor onze buurt ingediend. In maart van dit jaar verwachten we een reactie of deze wordt toegekend.

Is uw huis goed geïsoleerd?

Test het met deze kaart

Kies een moment waarop de buitenlucht temperatuur rond het vriespunt ligt.

Zet uw thermostaat op 20 graden.

Wacht tot uw thermostaat afslaat. Het is nu 20 graden in de kamer.

Houdt de kaart ongeveer 6 seconden tegen de binnenmuur of het raam.

Idee en rechten: www.thermocard.nl | Prof. Dr. Jens Waterphul

Figuur 3: Thermocard Hoogkamp Energie

- Thermocard (sinds januari 2022): Sinds kort beschikken we over een handig hulpmiddel om de isolatie van je woning te testen: de thermocard. Je houdt hem tegen het glas of de gevel en ziet direct wat de status is van de isolatie. Via de rode, oranje of groene kleur zie je of er wat te verbeteren valt. Deze kaart is gratis en kan je bestellen door een mailtje te sturen naar gert.verkade@gmail.com.
- BOF – werkgroep (2022): De werkgroep Buurtcoöperatie Organisatie en Financiering houdt zich de komende tijd bezig met: organisatievormen voor de coöperatie, het huishoudboekje van de toekomstige coöperatie, financiering en een risicoanalyse. Het zal richting de draagvlakmeting een voorkeur uitspreken over de toekomstige bedrijfsvoering van het BES. De uiteindelijke keuze ligt in de buurt. Naslagwerk van de werkgroep zal ook op de website van Hoogkamp Energie gedeeld worden.
- Draagvlakmeting (herfst 2022): Eind zomer/begin herfst is een draagvlakmeting gepland over het BES-concept. Voor die tijd zal een voorstel gepresenteerd worden aan de buurt met daarin zo concreet mogelijke informatie over wat het BES zou inhouden. Wat worden de aansluitkosten, op welke maandlasten kun je rekenen, waar en hoe kunnen de BES-units in de omgeving worden ingepast, welke aanpassingen zijn nodig in de woningen, hoe wordt het BES gefinancierd en beheerd?
- Wanneer uit de draagvlakmeting blijkt dat de buurt positief is over het voorstel kunnen we door naar de volgende fase, waarin de plannen geconcretiseerd worden.

